

כאשר הועמדה השאלה הלוך בית להצבעה באוים נתבדר כי חסר קול אחד לקבלת ההצעה לעשותה מדינה עצמאית. קול זה שניתן בתרועה וצנועה, היה קולו של אבא אבן. נציג ישראל, שתמכה בהקמת המדינה הערבית ה"שמית. תחת אידרים אל" סנוסי, מי שזכה כבר לכינוי "עבדאללה השני" בשל נאי מנותו לאנגלים ואיבתו למצרים, השוכנים בגבולו המזרחי.

אל-הוארי. סודאן

סיד סאייד עבדול רחמאן אל-מהדי הוא בנו של המנהיג הדתי הסודאני שהצליח לכבוש את הארץ ונוצח לאחר מכן על-ידי קיצור. במערבולת הנוכחית בסודאן, מרכז סיד סאייד סביבו תומכים הרוצים בו כמלך, מתנגדים לתוכנית המוצהרת של הבריטים למסוד השלטון לסודאנים בהדרגה. אם שיתוף פעולה עם המצרים עשוי לקדם את תוכניתו לא יחסם לעשות זאת. ואשר לרצון ההמונים הסודאנים - אין זה חשוב כל כך, הרי הוא סיד סאייד עבדול רחמאן אל-מהדי יודע מה טוב בשבילם.

אך לוא גם הצליחו קבוצות או אישים ריאקציוניים אלה ברוב נסיונותיהם, מוכרתה הרוח הטמונה בקרב עמי המרחב שוחררי העצמאות להתגבר על מכשולים אלה לבסוף.

אהרו אמיר:

הכוחות המתבלטים ביותר במאורעות המ"נניים כאן הם בעיקר אלמנטים מוסלמיים קנאים (דוגמת פאדיאן אסלאם של אלקשני באי ראן והאחים המוסלמים במצרים, ובמידת-מה גם בסוריה), שהם ריאקציוניים גם מבחינה חברתית וגם מבחינה לאומית.

ד"ר סנה:

מעמד הפועלים, שקם והתארגן במפעלים הגדולים של בעלי הקונצסיות הזרים וכן במפעלים של בעלי ההון המקומיים, הוא המעמד העקבי ביותר במלחמה נגד האימפריאליזם הזר עד גירושו המלא ועד ביטול כל בסיסיו וזכויותיו, לכן הוא המעמד החותר לעצמאות לאומית מלאה ואמיתית; מעמד זה פועלים מעוניין גם בהפלת שלטונם הפנימי של הפיאודלים ושל הבורגנות גם יחד, ולכן רק הוא יכול בנצחונם להבטיח גם למעמד האיכרים הבינוניים והדלים את הריפורמה הרדיקלית הדימוקרטית.

אלה הם, בקווים כלליים, התפקידים של המעמדות השונים בתנועת השחרור הלאומית הכללית.

התוכן החברתי של התנועה הלאומית

תלוי, בהתאם לאמור לעיל, בכך איזה מעמד מחזיק את ההגמוניה בתנועה הלאומית של שלב המסויים. אחר הוא התוכן החברתי של התנועה הלאומית בשלב הראשון, כאשר היא בורגנות עדיין עומדת בראשה; שונה מזה הוא התוכן החברתי בשלב השני, כאשר היא בורגנות נוספת את התווית הלאומית המאורזת, וההגמוניה עוברת לשכבות העממיות, ובעיקר לאיכרות, ולמלאו התוכן החברתי המשחרר מגיעה התנועה הלאומית בשלב השלישי והאחרון, עת ההגמוניה עוברת לידי הפרולטריון. בזמנו אנו יכול השחרור הלאומי להיות מוכתר בנצחון מלא רק עם הקמת משטר דימוקראטי-עממי, בהגמוניה של מעמד-הפועלים.

אליאס קוסא:

התנועות הן מתקדמות מבחינה סוציאלית. בסוריה הנהיג המשטר הקיים זכות בחירה לנשים, רפורמות קרקעיות, מס הכנסה מתקדם. מטרת המשטר לחסל את הפיאודליות ולסלק מן השלטון את הפיאודלים והסוכנים הזרים. סימני מעמדות חוטלו כגון תואר הבני והבאשא. במצרים ישנה חשיבות מרכזית לסכסוך האנגל-מצרי ותואר שמנע, או דחה, רפורמות סוציאליות רבות. גם הממ"שלה וגם העם יודעים היטב שיש צורך ב"רפורמות קיצוניות, בניגון העלאה רמת החייה של הפועלים והאכרים. אף כי הרבה נשאר לעשות ועושה הממשלה המצרית עבודה יזירת לשיפור תנאי החייה ב"דרך כלל מאמינים שמיז עם חיסול הסכסוך,

תכצע מצרים תכנית עצומה של רפורמה סוציאלית.

עודד קורלניק:

מלחמה אנטי-אימפריאליסטית היא בת-לחיטבעית למעברו המהיר של המשק הפיאודלי בארצות ערב לצורה קפיטליסטית מודרנית. מעבר זה מלווה מצד אחד בהתגבשות לאומית מזורזת ומצד שני בפיתוח מכשיר טכני-תעשייתי בידי לאומיות זו. המאבק האנטי-אימפריאליסטי בארצות ערב הוא למעשה תהליך מורכב שמובנו האחד הוא יצירה מהירה של לאומיות ערבית מודרנית השולטת במכשיר תעשייתי-טכני חדש.

בנימין ששון:

אמנם דוגלים ההמונים הערבים גם בשחרור חברתי, אולם תנועתם מעורבת עם אל-מנטים ריאקציוניים, המדברים על רפורמת אך שוקים למעשה לקיים את המשטר הקיים.

אורי אבנרי:

אין שחרור לאומי במרחב ללא שחרור חברתי. הבסיס לתורת המרחב הוא פיתוח אוצרותיו והעלאה רמת המחיה של האדם. מיטב הנוצר הערבי, וביחוד לוחמי החזית הארצישראלית, התיאשו מן המשטרים הקיימים. שואפים לקראת משטר חדש שישנה את פני המרחב.

4. האם נכגמות מטרותיה של התנועה הלאומית עקב הברת חוזים בינלאומיים קיימים?

אבא אבן:

(ישנה) התקוממות מחושבת נגד כל מוסד של שלטון בינלאומי, שבמידה מסוימת חייב בות כל הנטיות הלאומיות להשתעבד לו. דבר זה בלט ביותר בסכסוך מצרים. אם (הש"א) אפה לניתוק הכבלים) מלחה התקוממות נגד חוזים והתחייבויות בינלאומיות, הרי התקלה שבאמצעים שקולה כנגד המאבק למען המדינה, מדינה היכולה לבטל באופן תרצדי התחייבויות אין ערך לחוזים הגתתמים עמה.

נימר אל-הוארי:

הגישה של תנועות השחרור הלאומיות במרחב לבטל חוזים בינלאומיים הקיימים בין המזרח ובין ארצות מערביות אינה פוגמת בערך התנועות עצמן או מורידה מחשיבותן, כי אם להיפך. כי כיוון תנועות אלה לביטול חוזים בלתי צודקים, הנתמכים על-ידי הכוח ושארית ההשפעה האימפריאליסטית במרחב, ישחיו את כוח תנועת השחרור, ילכה את אשה ויגביר את כוחה. כאשר תגבר רוח זו

ד"ר סנה:

חוזים בינלאומיים, שנתמכו ע"י ממשלות בובות בתכתיב של מעצמה זרה והוטלו ב"כפייה על העמים הקולוניאליים והתלויים בניגוד משועץ לאינטרס הלאומי שלהם - אין להם כל תוקף מוסרי. לסוג זה שייך, למשל, החוזה האנגל-מצרי משנת 1936, או הזכיון הבריטי על הנפט הפרסי, ואם הדין פלומאטיה הישראלית, כפי השר שרת וה"שגריר אבן, מגינה על כך, על התוקף של "חוזים בינלאומיים" אלה, הרי יש להוכיח להם, כי הבריטים הסתמכו להגנת משטר "הספר הלבן" בארצנו על "החוזה הבינלאומי" של המנדט.

ד"ר סנה:

מדינת ישראל אינה יכולה בשום פנים ואופן להשאר אישית כלפי המאורעות ה"היסטוריים המתרחשים בשכנותה הקרובה ביותר.

אליאס קוסא:

אני מאמין שלא יהיה זה מן התבונה אם ישראל תשאר אישית. עליה לנהוג בדרך של

אליאס קוסא:

בדרך כלל מוזק הביטול החרצדי של ח"זים בינלאומיים. במקרה של מצרים לא השאיר לחץ דעת הקהל כל ברירה לממשלה אלא ל"בטל הסכם זה. אחרי שנכשלה השגת הדרי"שות הלאומיות בדרך של משאומתן לא נשארה תרך לתקן את המעוות על-ידי הנהיזה אלא על-ידי ביטולו. ישנו גבול לסבלנות אנוש, וכאשר מגיעים לגבול זה אין עוד תוקף וערך לקדושתו של חוזה בינלאומי.

בנימין ששון:

אסור בשום פנים להפר חוזים בינלאומיים, יש לשנותם באופן חוקי.

אורי אבנרי:

לחווה האנגל-מצרי או האנגל-פרסי ישנו אותו תוקף כמו לחווה בין האריה והכבש, לפיו מסכים הכבש. מרצונו החפשי לשמש ארוחה לצד השני. הסתמכות על חוזה כזה היא מגוחכת.

5. היכולה מדינת ישראל להשאר אישית כלפי מאורעות אלה, או שמוטל עליה לנקוט בעמדה כל שהיא?

נימר אל-הוארי:

ישראל הנה כיום חלק מהמרחב ואין היא יכולה להיות אישית או עוינת. שהרי ענייני המרחב הם חלק מענייני המרחב. לכן על ישראל ל"השתדל לתפוס במרחב מקום חשוב בהתאם לתסיסה השוררת במרחב. אולם הובר אפשר רי רק אם תהפוך גורם פעיל בשחרור המרחב חב מעול האימפריאליזם ומן הגורמים הריאקציוניים השולטים ברוב הארצות הללו, הי מובילים את המרחב בניגוד לרעיונות השח"רור האמיתיים.